

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR-**

1995 yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

3-2023

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

A.I.Tuychiyev	
Uzluksiz ta'lim jarayonida o'quvchilarda intizomlik munosabatini shakllantirish	119
R.K.Boyqo'zieva	
Milliy madaniy merosimizni o'rganishda talabalar intellektual madaniyatini rivojlantirishning ijtimoiy jarayonlari	122
U.L.Kuchkarov	
5-7 Yoshli gimnastikachilarning jismoniy tayyorgarligini rivojlantirish	126
N.A.Niyazova	
Smart-jamiyatga o'tish kontekstida ta'limni axborotlashtirishning zamonaviy ilg'or pedagogik xamkorligi	130
S.O'.Boybo'riyeva	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutq odobini shakllantirish muammolari	137
N.S.Qanoatova	
Talabalarning axborot texnologiyalari vositasida mustaqil ta'lim olishining nazariy-pedagogik asoslari	141
O.M.Karimov	
O'quvchilarda badiiy-ijodkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishning ijtimoiy-pedagogik zarurati	146
S.A.Qo'chqorov	
Chaqiriqqacha boshlang'ich tayyorgarlik elementlari vositasida talabalarni harbiy xizmatga tayyorlashda vatanga fidoyilik tushunchalarini singdirishning dolzarbligi	151
I.A.Imomov	
Zamonaviy yondashuvlar asosida oliy ta'lim jarayonida talabalarda yuzaga keladigan nizolarning pedagogik tahlili	156
Sh.Mo'minov, T.Mo'minov	
Notiqlik va vatanparvarlik uyg'unligining lingvokulturopedagogik tadqiqi	161
B.X.Baydjanov, N.X.Quziyeva	
Boshlang'ich sinflar o'quvchilarida ijodiy tasavvurni rivojlantirish imkoniyatlari	164
D.O'.Yusupova	
Chet tili o'qitishning modellari haqida	168
A.I.Soyibnazarov	
O'quvchilarning ijodkorlik qobiliyatlari va ularni rivojlantirishning falsafiy, pedagogik va psixologik asoslari	172
A.M.Toshpo'latov	
Yoshlarni xarbiy xizmatga jismonan chidamlilik ruhida tarbiyalash metodikasi	177
Sh.X.Azamov	
Zamonaviy ta'lim jarayonida loyihalash faoliyatini tashkil etish	183
A.Tadjibaeva	
Ta'lim jarayonidagi inklyuzivlik teng ta'lim olishni ta'minlash omili sifatida	187
F.V.Xalilov	
Talabalar mustaqil ta'limining bugungi holati va uni samarali tashkil etishda didaktik vositalardan foydalanish	194
M.M.Kataeva	
Ta'lim jarayonida mobil ta'limning tahlili va tavsiyalar	198
E.K.Muxtarov	
Ikki o'lchamli potensial o'radagi zarrachaning kvant holatini modellashtirish	203
M.M.Tojiboyev, D.S.Yunusova, M.R.Xursantova	
Mustaqil darslarning asosiy shakllari va tashkil etilishi	208
U.Sh.Abduraximova	
Bo'lajak tarjimonlarning lingvomadaniy va kommunikativ kompetentligini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari	212
B.X.Baydjanov, Sh.I.Xolmatova	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini badiiy asarlarni ifodali o'qishga o'rgatish texnologiyalari	220
A.U.G'ofurov	
Bo'lajak jismoniy tarbiya fani o'qituvchilarining sport turizmiga tayyorlashning o'ziga xos xususiyatlari	224

YOSHLARNI HARBIY XIZMATGA JISMONAN CHIDAMLILIK RUHIDA TARBIYALASH METODIKASI

ВОСПИТАНИЕ МОЛОДЕЖИ В ДУХЕ ФИЗИЧЕСКОЙ ВЫНОСЛИВОСТИ К ВОЕННОЙ СЛУЖБЕ

EDUCATION OF YOUNG PEOPLE IN THE SPIRIT OF PHYSICAL ENDURANCE TO MILITARY SERVICE

Toshpo'latov Abrorjon Mirhokimovich¹

¹Toshpo'latov Abrorjon Mirhokimovich

– Farg'ona davlat universiteti harbiy ta'lim fakulteti o'qituvchisi

Аннотация

Ushbu maqolada jismoniy tarbiya va chidamlilik ruhida tarbiyalash metodikalarini oshirish uchun maslahatlar beriladi. Ushbu maqolada, yoshlarimizning jismoniy tarbiyasiga e'tibor qaratilishining, ularni harbiy xizmatga jismonan chidamlilik ruhida tarbiyalashning ahamiyatini kuzatuvchi. Shu bilan birga, maqola yoshlarning jismoniy holati va shaxsiy xususiyatlari, salomatlik va qobiliyatlarini oshirishga ta'sir qiladigan mashg'ulotlarini taqdim etadi. Bunday tarbiya turlari yoshlar hayoti uchun juda muhimdir, chunki ular salomatligi va mustaqil fikirlash qobiliyatini oshirishi kerak.

Аннотация

В этой статье даны советы по совершенствованию методик физического воспитания и воспитания в духе выносливости. В этой статье прослеживается важность сосредоточения внимания на физическом воспитании нашей молодежи, воспитании ее в духе физической выносливости к военной службе. В то же время в статье представлены занятия молодых людей, которые влияют на их физическое состояние и личностные характеристики, а также на улучшение здоровья и способностей. Такие виды воспитания очень важны для жизни молодых людей, так как они должны укреплять свое здоровье и способность мыслить самостоятельно.

Abstract

this article will give tips for improving upbringing methodologies in the spirit of physical education and endurance. In this article, an observer of the importance of focusing on the physical education of our youth, educating them in the spirit of physical endurance to military service. At the same time, the article presents young people's activities that affect their physical condition and personal characteristics, health and ability to improve. Such types of upbringing are very important for the life of young people, since they need to increase their health and ability to think independently.

Kalit so'zlar: hayotdagi muammo va vaziyatlar, insoniyatga yordam berish, qobiliyat, mustaqil fikirlash, jismoniy tarbiya, chidamlilik ruhi, yoshlar, salomatlik, sport, mas'uliyat hissi.

Ключевые слова: проблемы и ситуации в жизни, помощь человечеству, способности, самостоятельное мышление, физкультура, дух выносливости, молодежь, здоровье, спорт, чувство ответственности.

Key words: problems and situations in life, helping humanity, ability, independent thinking, physical education, endurance spirit, youth, health, sport, sense of responsibility.

KIRISH

Harbiy xizmatda yoshlar chidamlilik ruhida tarbiyalash metodikasi juda muhimdir, chunki bu ularning hayotida katta o'zgarishlarga olib keladi va ularni harbiy qabul va harbiy xizmat davomida bajarilishi kerak bo'lgan vazifalarga tayyorlashda yordam beradi. Mamlakatimiz mudofaasini mustahkamlashda aslida har birimizning yelkamizda ulkan mas'uliyat bor. Yoshlar tarbiyasi, siyosiy ongi, mehnat faoliyati va ilmiy-texnika rivojlanishi orqali davlat mudofaa tizimini saqlashda muhim ahamiyatga ega. Tarbiyalash bu insonlarni jamiyat uchun jismoniy - aqliy mehnatga yoki boshqa foydali faoliyatga yo'naltirish, shu bilan birga ko'p qirrali ijtimoiy vazifalarni bajarishga tayyorlashning obyektiv asoslangan jarayonlardan iborat. Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi uning ajralmas qismi bo'lib, bu uchun avvalo yoshlarni aqlan yetuk va jismonan sog'lom qilib voyaga yetkazish muhim ahamiyat kasb etadi. Harbiy vatanparvarlik tarbiyasining metodologiyasi va ilmiy asoslari insoniyat omiliga nisbatan qo'llaniladi. Bu tushunchaga insonning g'oyaviy-siyosiy, ma'naviy jismoniy va boshqa fazilatlarini yig'indisi kiradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Jismoniy chidamlilik ruhida tarbiyalash metodikasi, harbiy xizmatdagi yoshlar uchun o'ziga xos ta'lim usulidir. Bu usul jismoniy va ma'naviy tayyorgarliklarni rivojlantirishga yo'l qo'yadi va harbiy xizmat davomida muvaffaqiyatli bo'lish uchun zarur bo'lgan vazifalarga tayyorlashda yordam beradi.

Jismoniy tarbiyaning mazmuni atrof-muhit sharoitlari, o'smirlik davrining yosh xususiyatlari va o'ziga va boshqalarga nisbatan, xatti-harakatlar va faoliyatda namoyon bo'ladigan chaqirilishgacha bo'lgan rivojlanish darajasi bilan bog'liq edi. Il bosqich va o'quvchilar hali maktabning yuqori sinflarida ta'lim olayotgan vaqtda, yoki kasb- hunar maktablarida jismoniy tayyorgarlik maktab davriga o'xshash shakl va usullar bilan amalga oshiriladi. Bular asosan jismoniy mashqlar bilan to'ldirilgan jismoniy tarbiya mashg'ulotlari bo'lib, ular kelajakdagi harbiy xizmat uchun zarur bo'lgan ko'plab jismoniy ko'nikmalarni rivojlantiradilar. Jismoniy tayyorgarlik dasturlarining mazmuni yengil atletika mashqlari, gimnastika, suzish, qilichbozlik va boshqalarni o'z ichiga olgan. Ushbu davrning o'ziga xos xususiyati harbiy bo'lim dasturlari bo'yicha harbiy yig'imlar o'rtasida chaqiriluvchilarga jismoniy tayyorgarlikni tashkil etish va o'tkazish edi. Jismoniy tarbiyani ommalashtirish va jismoniy tayyorgarlik sifatini oshirish uchun ma'ruzalar va intervyular, sport va ko'rgazmali chiqishlar bilan tadbirlar tashkil etildi, kulbalar, kitobxonlar va klublarda sport burchaklari jismoniy tarbiya va sport mavzularida ko'rgazmali hujjatlarni rasmiylashtirib, sport yutuqlarini namoyish qilgan. Jismoniy tarbiya, chaqiruvdan oldingi tayyorgarlikning bir qismi bo'lib, ommaviy ravishda harakterlanadi, shahar va qishloq joylarida tashkil etiladi va o'tkaziladi. Qishloq va shahar yoshlarini turli xildagi sport (harbiy-sport) yo'nalishidagi sport mashg'ulotlari va to'garaklariga qatnashish imkoniyatlari taqdim etilgan bo'lib, ular o'quv yurtlari va ishlab chiqarishlarda harbiy qismlar va hududiy tuzilmalar bilan hamkorlikda tashkil etilgan. Jismoniy tarbiyaning muvaffaqiyatli usuli tashviqot ishlari hisoblanadi. U ta'lim muassasalari va sport jamiyatlari tomonidan hududning o'ziga xos xususiyatlarini, mashg'ulotlar turini, tabiiy-iqlim sharoitlarini hisobga olgan holda olib boriladi va jismoniy tarbiya va harbiy xizmat masalalariga qiziqishni shakllantirishni, yoshlar va yoshlarni jismoniy tarbiya va sportga jalb qilishni o'z ichiga oladi.

Bu usulning asosi jismoniy tayyorgarlikni oshirish jarayonida turli mashqlar o'quvchilar tomonidan o'z ichiga olindi. Sport faoliyatlarida ishtirok etish, tibbiy mashqlar, kengashi mashqlar va boshqa turdagi mashqlar yoshlarning jismoniy tayyorgarliklarini yanada rivojlantirishga yordam beradi. Psixologik masalalar ham bu usulning muhim qismi hisoblanadi. Yoshlarni qiyinchiliklar bilan kurashishning psixologik aspektlarini ta'lim etish, ularni o'z-o'zini boshqarish qobiliyatini oshirish va harbiy xizmat davomida muvaffaqiyatli bo'lish imkonini yaratishda yordam beradi.

Tarbiyalash metodikalari, yoshlarning mashqlarini nazorat qilish, baholar belgilash va ularga maslahatlar bermoqqa ham jismoniy tayyorgarlikni oshirishda muhim ahamiyatga ega. Yetakchi instruktorlar jismoniy tayyorgarlikni oshirish jarayonida yoshlarga binoan yordam beradi va ularda ishonch va ozodlik hissi yaratadi.

Jismoniy chidamlilik ruhida tarbiyalash metodikasi, harbiy xizmatdagi yangi yoshlar uchun maqsadga muvofiq tayyorlanishni ta'minlaydi va ularni harbiy xizmat davomida vazifalarga tayyorlashda yordam beradi. Ushbu usul ayni paytda mamlakatimizning yanada rivojlanishiga ham yordam beradi. Harbiy xizmatdagi yangi yoshlar jismoniy tayyorgarliklari yanada rivojlantirilgan holda keladilar va ularning hayotida katta o'zgarishlar keltiradi. Bu usul mustaqillik uchun zarur bo'lgan hujjatlar bilan ishlash imkoniyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Jismoniy chidamlilik ruhida tarbiyalash metodikasi jamiyatimizning mustaqilligi uchun muhim vasfni egallab turadi.

Jismoniy tarbiya mashg'ulotlari sport yoki boshqa jismoniy faoliyatlar orqali amalga oshiriladi. Bu faoliyatlar yoshlarning o'zlarini kuzatishiga, salomatligi saqlab qolishiga va yangi imkoniyatlarga ega bo'lishiga yordam berishi mumkin. Chidamlilik ruhida tarbiyalash yoshlarni hayotda qarshi keladigan o'zgarishlarga tayyorlash uchun juda muhimdir. Bu tarbiya turi ularga ishonchli xarakter va mas'uliyat hissini oshirishga yordam beradi. Ular hayot bilan bog'liq muammo va vaziyatlar bilan to'g'ridan-to'g'ri yuzlashishda tayyorlanadilar.

Yoshlarning jismoniy tarbiyasida ko'pgina changlamalar mavjud. Bularning o'zaro aloqasi va bir-biridan foydalanishlari ularga yangi imkoniyatlar taqdim etadi. Chidamlilik ruhida tarbiyalash yoshlarning insoniyatga yordam berish qobiliyatlarini oshiradi. Bu tarbiya turi ularga jamoatchilik va otangizni tanishish orqali boshqa insonlar bilan aloqalarini takomillashtirishga yordam beradi. Yoshlar o'z hayotida o'zlariga mos keladigan vaziyatlarga tayyorlashadi. Bu shu bilan birga, ularga yangi imkoniyatlar va yorliqlar taqdim etish, ularning ishonchli bo'lishini va mustaqil fikirlashni oshirishiga olib keladi.

Jismoniy tarbiya va chidamlilik ruhida tarbiyalash yoshlarni jamiyatda muhim ahamiyati kasb etadi. Ularning shaxsiy xususiyatlari va salomatligi saqlanishi, insoniyatga yordam berish qobiliyatlari oshirilishi uning rivojlanishi va mustaqilligi uchun zaruriydir. Bu sababli, bu tarbiya turilari yoshlarning hayotida eng muhim faktorlardan biridir. Jismoniy tarbiya va chidamlilik ruhida tarbiyalashga oid ko'proq ma'lumotlarni quyidagi shaklda taqdim etilishi mumkin: Jismoniy tarbiya yoshlar o'rtasida

jismoniy taraqqiyotni oshirish, salomatlikni saqlab qolish va yangi turdagi sport mashg'ulotlari orqali amalga oshiriladi. Chidamlilik ruhida tarbiyalash yoshlarni hayotda qarshi keladigan o'zgarishlarga tayyorlashga xizmat qiladi. Ushbu metodikada yoshlar o'zlariga ishonchli va salbiy qarashlarga mos keluvchi xarakterga ega bo'lishadi. Bu yordamida ular hayotdagi muammo va vaziyatlarga tayyorlanishadi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Chidamlilik ruhida tarbiyalash metodikasi, yoshlarni harbiy xizmatga chiqish jarayonida jismoniy tayyorgarliklarini oshirish va ularning hayotda katta o'zgarishlarga olib kelish uchun zarur bo'lgan vazifalarga tayyorlashda yordam beradi. Jismoniy chidamlilikni oshirishga qaratilgan metodikalar, yoshlarni hayotga nisbatan tayyorlashda ham muhim ahamiyatga ega. Bu usul orqali, jismoniy tayyorgarlikni oshirishning psixologik aspektlari ham o'rgatiladi.

Harbiy xizmatchilarning jismoniy tayyorgarligini majburiy hisobga olishni talab qiladigan boshqa muhim qoidalar bu turli xil kuchli stimullar (shu jumladan jismoniy mashqlar) ta'sirida tananing reaksiyalarining qonuniyatlari hisoblanadi. Kichik kuch va energiya talab etadigan mashg'ulotning o'sishi sekin va ko'p vaqt talab etadi. Katta, stressli mashqlar bilan funktsionallik tez o'sadi. Biroq, bu holda, harbiy xizmatchilarning jismoniy tayyorgarligi sust bo'lsa, mashg'ulot yuki ularning moslashuvi bilan birga mos kelmaydi, balki kasallikka olib keladi. Jismoniy mashqlar ta'sirining salbiy oqibatlarini bartaraf etish uchun ularning jalb qilinganlarning imkoniyatlariga muvofiqligi zarur va dastlabki to'rt hafta ichida asosiy usulni tanlashning yagona usuli tanlanishi kerak. Birinchi bosqichda mashg'ulotlar soni uchtdan, keyin esa haftasiga to'rttdan iborat bo'lishi kerak. Bu qaysidir ma'noda muvaffaqiyatga eltuvchi strategiya ham deb atalishi mumkin. Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayyorgarlik fanini takomillashishi va rivojlanishi, Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fanining maqsad vazifasiborasida bir qancha ilmiy izlanishlar olib borilayotganligi, davlat chegaralarining o'z qo'shinlarimiz tomonidan hushyorlik bilan qo'riqlanayotganligi ilmiy ishlarimiz natijasi desak adashmaymiz. Yoshlarimizni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash hozirgi kunning dolzarb masalalaridan biridir. Yoshlarimizni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash borasida biz nimalarga e'tibor berishimiz kerak? Qanday ilmiy izlanishlar olib borishimiz kerak? Bu borada birinchi masala yoshlarimizga otabobolarimiz bosib o'tgan yo'llarini to'g'ri tushuntirish (ishontirish usuli)dir.

Tarbiyalash metodikalari o'quvchilarning maslahatlarini ham hisobga oladi. Misol uchun, doimiy mashqlar va amaliy mashqlar orqali yoshlarning jismoniy tayyorgarliklari yanada rivojlantirilishi mumkin. Shuningdek, yetakchi instruktorlar tomonidan berilgan yordam bilan, jismoniy tayyorgarlikni oshirish jarayonida taqiqatlar olib boriladi va baholar belgilanadi.

Jismoniy chidamlilik ruhida tarbiyalash metodikasi, harbiy xizmat uchun tayyorgarlikni oshirishning zarur bo'lgan yo'llaridan bittasi bo'lib, kelajakdagi yoshlarimizning shaxsiy rivojlanishiga ham yordam beradi.

Jismoniy chidamlilik ruhida tarbiyalash metodikasi, harbiy xizmatdagi yoshlar uchun o'ziga xos ta'lim usullarini o'rgatadi. Bu usul orqali, yoshlar jismoniy tayyorgarliklarini yanada rivojlantirish huquqiga ega bo'ladi va shuningdek, ularning hayotida katta o'zgarishlarga olib kelish jarayonida muvaffaqiyatli bo'lishi uchun zarur bo'lgan vazifalarga tayyorlashda yordam beradi. Maqola jismoniy tarbiya va chidamlilik ruhida tarbiyalashni amalda oshirish uchun quyidagi maslahatlar beradi: sport mashg'ulotlari orqali jismoniy tarbiyani oshirish, chidamlilik ruhida tarbiyalash yordamida insoniyatga yordam berish qobiliyatini oshirish, hayotdagi muammo va vaziyatlarga tayyorlash. Maqola, jismoniy tarbiya va chidamlilik ruhida tarbiyalashning mustaqil hayotda jamiyatimiz uchun ahamiyatli bo'lgan sabablarni ko'rsatadi.

Yoshlarimizning jismoniy tarbiyasiga e'tibor qaratilishining, ularni xarbiy xizmatga jismonan chidamlilik ruhida tarbiyalashning ahamiyatini kuzatadi. Yoshlarning jismoniy tarbiyasida sport va boshqa jismoniy faoliyatlar orqali o'zlarini kuzatishiga, salomatligi saqlab qolishiga va yangi imkoniyatlarga ega bo'lishiga yordam beradi. Chidamlilik ruhida tarbiyalash esa yoshlarni hayotda qarshi keladigan o'zgarishlarga tayyorlash uchun kerakli qobiliyat va xususiyatlarni oshirishga yordam beradi.

Yoshlar sport mashg'ulotlari orqali jismoniy tarbiyalarini oshirishlari kerak. Ular sportga qatnashish orqali o'z xarakterlarini, sodiqlik va mas'uliyat hissini oshirishadi.

Jismoniy tarbiya yoshlarimizning o'zlarining ularning jismoniy holatiga e'tibor qaratiladi. Bu tarbiya turi talab qiladigan mashg'ulotlarga bog'liqdir, masalan, sport va boshqa jismoniy faoliyatlar orqali amalga oshiriladi. Yoshlarning salomatligi va shaxsiy xususiyatlari bu tarbiya turi bilan bog'liqdir.

Chidamlilik ruhida tarbiyalash esa, yoshlarimizni hayotda qarshi keladigan o'zgarishlarga tayyorlash, balki insoniyatga yordam berishni tasavvur qilishiga bog'liqdir. Bu tarbiya turi zamonaviy jamiyatda muhim ahamiyat kasb etmoqda, chunki chidamli yurtimizning mustaqilligi va rivojlanishi uning fuqarolarini jismoniy va ma'naviy ravishda qo'llab-quvvatlashi bilan bog'liqdir.

Jahon tarixi ko'rsatib chiqadi, harbiy vatanparvarlik ruhi mamlakatimiz rivojiga katta hissa qo'shgan sababdir. Bu bilan birga, yoshlarni xarbiy vatanparvarlik ruhida tarbiyalash ham muhim amaldir. Yoshlar milliy tuyg'u va g'oyalarga ega bo'lib, mamlakatimizni himoya qilish va uning rivojiga xizmat qilishda katta o'rin tutadilar. Shu sabablarga ko'ra, xarbiy vatanparvarlik ruhini oshirish uchun turli tadbirlar o'tkazilishi muhimdir. Misol uchun, sport klublari, xarbiy kengashlar, jangariqa salohiyatlarni oshirish va boshqa tadbirlar kuzatilishi mumkin. Bunday tadbirlar yoshlarning fizikaviy va ma'naviy ravishda rivojlanishi, insonparvarlik va hamjihatlik ruhini oshirishi va milliy tuyg'u va g'oyalarning yanada kuchayishiga olib keladi. Yoshlarning xarbiy vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning oqibatlariga asoslangan savollar ham juda muhimdir. Bunday masalalar yoshlarning milliy tuyg'u va g'oyalari, insonparvarlik va hamjihatlik ruhi, milliy axloqimizning salomatligini himoya qilish va mamlakatimiz rivojiga xizmat qilish kabi mohiyatli maqsadlarga erishishiga qaratilgan savollar bo'ladi.

Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash barchamiz uchun o'z dolzarbligi va ahamiyatini hech qachon yo'qotmaydigan masaladir. Ushbu dolzarb masala uzluksiz jarayon bo'lib, u bir-biriga bog'liq siyosiy -huquqiy, ijtimoiy -iqtisodiy, g'oyaviy -mafkuraviy, madaniy-ma'rifiy tadbirlar majmuasidan iborat. Bugungi kunda yoshlarni harbiy -vatanparvarlik ruhida tarbiyalash ishlari O'zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi va qonunlari, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari, Vazirlar Mahkamasining qarorlari va farmoyishlari, Qurolli Kuchlarning umumharbiy nizomlari va boshqa qonun hujjatlariga muvofiq olib borilmoqda.

Xususan, "2017-2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha harakatlar strategiyasini "Yoshlarni qo'llab-quvvatlash va aholi salomatligini mustahkamlash yili"da amalga oshirishga oid Davlat dasturi"da "Vatanparvar" tashkiloti bazasida yoshlarni mehnat bozorida ehtiyoj yuqori bo'lgan kasblarga o'qitishda ko'mak berish mas'uliyati yuklatilgan. Shu bilan birgalikda ularning harbiy bilim, ko'nikma va malakalarini oshirishda targ'ibot -tashviqot ishlarini olib borilishi ham aytilgan. Barchamizga ayyonki, harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi umumiy tarbiyaning tarkibiy qismi bo'lib, yoshlarda Vatanni fidokorona himoya qilishga tayyorlik va bunga qodirlikni shakllantirishga yo'naltirilgan. Uning ma'naviy -ma'rifiy va nazariy asosi Vatanni himoya qilish to'g'risidagi zamonaviy tegishli ilm-fan sohalarining xulosalari, xalqimizning Vatan va uni himoya qilish haqidagi tarixiy va zamonaviy amaliy tajribasi, ilmiy merosi hamda mazkur masala bilan bog'liq umuminsoniy qadriyatlar va zamonaviy talablar hisoblanadi. Yoshlarda mafkuraviy immunitetni kuchaytirish, ularni turli yot g'oya va tahdidlardan asrash, o'z mustaqil fikriga ega, irodali, fidoyi va vatanparvar insonlar etib tarbiyalash eng asosiy maqsadlardan biriga aylanmog'i lozim. O'zbekiston Respublikasi Oliy Bosh qo'mondoni Shavkat Mirziyoyev ta'kidlanganidek, "tarbiya va ta'limni bir-biridan alohida ajratib bo'lmaydi, bu ikki jarayon o'zaro uyg'un, uzluksiz asosda tashkil etilgandagina odobli, yuksak ma'naviyatli, shu bilan birga, bilimdon, zukko, ruhan va jismonan sog'lom, keng dunyoqarash, tafakkur va zamonaviy kasb-hunar egasi bo'lgan vatanparvar yoshlarni yetishtirib beradi". Jamiyatda vatanparvar va fidoyi insonlar ko'payishi natijasida ma'naviy-ma'rifiy hayotda hamda boshqa jabhalarda tub ijobiy o'zgarishlar yuzaga keladi. Bugungi kunda mamlakatimizda Yangi O'zbekistonni barpo etishdek ulug' maqsadga erishish yo'lida asosiy tayanchimiz bo'lgan azmu shijoatli yoshlarga e'tibor va g'amxo'rlik ko'rsatish, ularga barcha sohalarda o'z iqtidori va salohiyatini to'liq namoyon etishi uchun zarur sharoit va imkoniyatlar yaratib berish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishi hisoblanadi. Yangi O'zbekistonning Uchinchi Renessans poydevorini mustahkamlash hamda uning tadrijiy rivojlanishga vatanparvar shaxs sifatida hissa qo'shish barcha vatandoshlarimizning ezgu orzu umidlaridan biriga aylanmog'i kerak. Darhaqiqat, "Yangi O'zbekiston – barchamizning ezgu orzumiz, mehnatkash, tinchiliksevar xalqimizning orzusi. Unda xalqimizning azaliy umid-niyatlari, yuksalish sari intilishlari o'ziga xos tarzda aks etmoqda. Uzoq o'tmishdan hozirgi davrgacha milliy tafakkurimiz negizida shakllanib kelgan, turli g'oya va amaliy harakatlarda o'z ifodasini topgan el-yurtimizning orzu-umidlari bugungi kunda Yangi O'zbekiston tushunchasiga jamuljam bo'ldi. Barchamiz jipslashib, tinimsiz o'qib-o'rgansak, ishmizni mukammal va unumli bajarsak, zamonaviy bilimlarni egallab, o'zimizni ayammasdan mehnat qilsak, albatta hayotimiz va jamiyatimiz o'zgaradi" -deydi Prezident Shavkat Mirziyoyev. Istiqbolli rejalar va tub demokratik islohotlar vatanparvarlik tarbiyasini yangicha qarashlar va yondashuvlar asosida olib borishni taqozo

PEDAGOGIKA

etmoqda. Birinchi navbatda, yoshlarning ongu tafakkuri va qalbida vatanparvarlik tuyg'ularni shakllantirish amaliyotini "Yangi O'zbekiston", "Uchinchi Renessans sari", "Armiya va xalq–bir tanu bir jondir", "Bir ziyoli -bir mahallaga ma'naviy homiy", "Har bir nuroniy –besh nafar yoshga murabbiy", "Bir bolaga yetti mahalla -ota-ona", "Jaholatga qarshi ma'rifat, g'oyaga qarshi –g'oya bilan kurashish", "Biz g'ururi, oriyati, ma'naviyati baland xalqmiz", "Yangi O'zbekiston–ma'rifatparvar davlat", "Buyuk sarkardalarimizning jasorati va harbiy merosi", "Ma'rifat va diniy bag'rikenglik", "Millatning dardiga darmon bo'lmoq-chin vazifangizdir", "Inson qadri uchun" tushunchalarning mazmun-mohiyatini tushintirishdan boshlab, milliy g'oya va uning mafkuraviy negizlarini takomillashtirishga ko'proq e'tibor qartomg'imiz lozim. Bugungi kunda yoshlarni ongu tafakkurini ma'rifat asosida shakllantirish va tarbiyalash eng muhim va asosiy vazifalardan biriga aylanmoqda. Darhaqiqat, "Yoshlarning tarbiyasini zamonaviy asosda, ilmiy-texnologik talablarini hisobga olib isloh qilish, takomillashtirish borasida olib borilayotgan ishlar uchun bugungi kun ehtiyojlaridan kelib chiqqan holda ilmiy va ma'naviy asosda shakllantirishni taqozo etmoqda. Tarbiyaga yangicha, tizimli yondashuv, bolalarda tayanch fazilatlarini shakllantirishda oila, maktabgacha ta'lim, umumiy ta'lim, o'rta maxsus kasb-hunar va oliy ta'lim muassasalari, mahallalarning ijtimoiy-pedagogik imkoniyatlarini to'liq yuzaga chiqarish va ular orasida ilmiy-metodik uzviylikni yangi darajada ko'tarish darkor". Jamiyatdagi barqarorlikni mustahkamlash va davlatning puxta xavfsizligini ta'minlash O'zbekiston uchun hayotiy zarurdir. Shularni nazarda tutib, O'zbekiston Respublikasi mustaqil davlat va xalqaro munosabatlarning sub'ekti sifatida o'zining mudofaa siyosatini barcha mamlakatlarning tinch-totuv yashashi, boshqa davlatlarning ichki ishlariga aralashmaslik, ularning mustaqilligini, shuningdek, davlatlararo tarkib topgan chegaralarning buzilmasligi va o'zgarimasligini hurmat qilish prinsiplariga asoslaydi. Ushbu prinsiplardan kelib chiqib, Yangi O'zbekiston Uchinchi Renessans davrida O'zbekiston mudofaasiga ko'maklashuvchi "Vatanparvar" tashkiloti ko'magida yoshlarni milliy g'oya va Vatanga sadoqat ruhida tarbiyalashda hamda ularning qalbi va ongiga Vatan himoyasi sharafli va muqaddas burch ekanini chuqur singdirishda, milliy armiyamizning qudrati va salohiyatiga bo'lgan ishonchini kuchaytirishda, turli ichki va tashqi tahdidlarga qarshi mafkuraviy immunitetni shakllantirishda salmoqli ishlarni bajarishga erishadi, degan umiddamiz. O'zbekiston Respublikasi Oliy Bosh qo'mondoni Shavkat Mirziyoyevning ta'kidlanganidek, "Bugungi kunda bizning harbiylarimiz o'zlarining poofessional tayyorgarlik darajasi bo'yicha jahondagi yetakchi mamlakatlar armiyalarining harbiy xizmatchilaridan aslo qolishmasligini so'zda emas, amalda isbotlamoqda. Xalqaro harbiy o'quv musobaqalarida, armiyalar o'rtasidagi va sport bellashuvlarida O'zbekiston vakillari o'zlarining mahorati, ruhanbaqquvvatligi, g'alabaga bo'lgan irodasini namoyon etmoqda, buyuk ajdodlarimizning munosib vorislari ekanliklarini yaqqol ko'rsatmoqda. Hech shubhasiz, bularning barchasi butun O'zbekiston xalqida, ayniqsa, yoshlarimizda milliy armiyamiz bilan faxrlanish tuyg'usini, Vatan himoyachisidek sharafli kasbga hurmat-ehtiroim hissini uyg'otmoqda". Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi umumiy ta'lim-tarbiyaning tarkibiy qismi hisoblanadi. Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining asosi vatanparvarlik tarbiyasidir. Shunga ko'ra, harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi har bir fuqaroning va o'sib kelayotgan yoki avlodning eng kichik yoshlik davrlaridan boshlab o'zlashtirib boradigan barcha ta'lim-tarbiyasi, bilimi, e'tiqodi, dunyoqarashining ajralmas qismi bo'lgan vatanparvarlik tarbiyasiga asoslanadi. Vatanparvarlik tarbiyasi tushunchasi harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi va ta'limi tushunchalariga nisbatdan kengroq ma'noni bildiradi. Yuqorida aytganimizdek, vatanparvarlik tarbiyasi va ta'limi har bir insonning tug'ilgan kundan boshlab, umrining oxirigacha davom etadi. "Vatan" arabcha so'z bo'lib, o'zbek tilida tug'ilib o'sgan joy, yurt, maskan ma'nolarini anglatadi. Dono xalqimiz bejiz aytmagan "Vataning tinch -sen tinch", "Ona yurtning -olting beshiging", "Ona yurtningomon bo'lsa, rangi-ro'ying somon bo'lmas", "El g'amini bilgan elda doston", "Vatan gadosi –kafan gadosi", "Vatansiz inson –kuysiz bulbul", "Kishi yurtida shoh bo'lguncha o'z elingda cho'pon bo'l". Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash -bu millati, tili va kasbidan qat'i nazar, yoshlarda Vatanga sadoqat tuyg'usini shakllantirish, ularni o'z fuqarolik burchi va konstitusion majburiyatlarini bajarishga, jamiyat va davlat manfaatlarini himoya qilishga qodir shaxslar etib tarbiyalashga yo'naltirilgan davlat organlari, jamoat birlashmalari va boshqa tashkilotlarining ko'p bosqichli, tizimli, maqsadli va muvofiqlashtirilgan faoliyatidir. "Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash konsepsiyasida" harbiy-vatanparvarlikning bosqichlari va yo'nalishlari aniq va ravshan bayon etilgan. Shunga ko'ra, harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi va ta'limi o'zaro uyg'un tarzda quyidagi to'rt bosqichda amalga oshiriladi:

Birinchi bosqich (3-7 yoshdagilar) atrofda olam, Vatan haqida dastlabki tasavvurlar paydo bo'ladigan bosqich hisoblanib, unda oila va maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarga turli she'rlar,

kuy va qo'shiqlar o'rgatish, multfilm va turli o'yinlar namoyish etish, rasmlar chizish orqali dunyoni anglash, davlat ramzlari (bayroq, gerb, madhiya) bilan tanishish asosida ularda ona -yurtga muhabbatni shakllantirishni o'z ichiga oladi.

Ikkinchi bosqichda (7-16 yoshdagilar) o'quvchilarning Vatanga muhabbati va sadoqatini mustahkamlash, ona-yurt oldidagi farzandlik burchini yuksak mas'uliyat bilan bajarish, ularda Qurolli Kuchlarimizga bo'lgan ijobiy fikrlarni yanada kengaytirish, harbiy xizmat nufuzini ko'tarish, yoshlarning jismonan sog'lom, ma'naviy yetuk, keng dunyoqarashli, mustaqil fikr yuritadigan barkamol inson sifatida shakllantirish kabi ezgu ishlarga da'vat etiladi.

Uchinchi bosqichda (16 -18 yoshdagilar) yoshlarda Vatanga va uning himoyasi uchun munosib xizmat qilishga ruhan va jismonan tayyorlikni ta'minlashga yo'naltiriladi. Milliy armiyamiz uchun jismonan baquvvat va ma'nan yetuk yoshlar zarurligi, harbiy xizmatning ahamiyati, Qurolli Kuchlarda olib borilayotgan islohotlar haqida batafsil ma'lumot beriladi.

To'rtinchi bosqich (18-30 yoshdagilar) yoshlarning jismoniy va ma'naviy qobiliyati, yetakchilik ko'nikmalari va intellektual salohiyati, umumiy va professional malakasini oshirish, ularni o'z ustida muntazam ishlash, sog'lom hayot kechirishga undash va shunga erishishni nazarda tutadi. "Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash Konsepsiyasi" nafaqat vatanparvarlik tuyg'ulari, balki milliy merosimizning tarixiy ildizlarini o'rganishga hamda tahlil etish, Vatan ozodligi yo'lida qahramonlik ko'rsatgan buyuk ajdodlarimiz va jasur zamondashlarimizning ibratli hayotini keng targ'ib qilishga xizmat qiladi. Yoshlarning qalbida, ongu tafakkurida harbiy-vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirish uchun, bizning nazarimizda umumiy o'rta ta'lim maktablarida 10-11-sinf o'quvchilari ishtirokida oliy harbiy bilim yurtlariga kirishdagi tanlov shartlarini (tibbiy ko'rik, jismoniy tayyorgarlik, psixologik tayyorgarlik, test sinovlari) mujaasamlashtirgan 3 bosqichli ko'p kurashli harbiy sport musobaqasini o'tkazish bo'yicha qo'shma asosida kirish uchun yo'llanma sohibiga aylandi (O'zbekiston Respublikasi oliy harbiy aviasiya bilim yurti bundan mustasno). Xuddi shunday, ko'p kurashli harbiy sport musobaqasini 9-sinf o'quvchilari ishtirokida ham o'tkazilib, eng yuqori natijaga erishgan, ya'ni respublika bosqichi g'oliblari o'zi istagan "Temurbeklar maktabi" harbiy akademik liseylariga kvota asosida kirish uchun tegishli yo'llanmaga ega bo'ladi.

XULOSA

Maqola yoshlarimizning jismoniy tarbiyasiga e'tibor qaratilishining, ularni harbiy xizmatga jismonan chidamlilik ruhida tarbiyalashning ahamiyatini ko'rsatadi. Bunday tarbiya turlari yoshlarning o'zlariga, ijtimoiy hayotga va insoniyatga qanday foydasi bo'lishini ko'rsatadi.

Jismoniy tarbiya va chidamlilik ruhida tarbiyalash yoshlar hayoti uchun juda muhimdir. Jismoniy tarbiya mashg'ulotlari sport yoki boshqa jismoniy faoliyatlar orqali amalga oshiriladi. Bu faoliyatlar yoshlarning o'zlarini kuzatishiga, salomatligi saqlab qolishiga va yangi imkoniyatlarga ega bo'lishiga yordam berishi mumkin. Chidamlilik ruhida tarbiyalash yoshlarni hayotda qarshi keladigan o'zgarishlarga tayyorlash uchun kerakli qobiliyat va xususiyatlarni oshirishga yordam beradi.

Maqolada jismoniy tarbiya va chidamlilik ruhida tarbiyalashning mustaqil hayotda jamiyatimiz uchun ahamiyatli bo'lgan sabablarni ko'rsatadi. Yoshlar jismoniy tarbiyasi va chidamlilik ruhida tarbiyalash orqali salomatlik va mustaqil fikirlash qobiliyatini oshirishi kerak.

Shuningdek, maqolada jismoniy tarbiya va chidamlilik ruhida tarbiyalash metodikalari taqdim etiladi. Bunday tarbiya turlari yoshlarni hayotdagi muammo va vaziyatlarga tayyorlash uchun kerakli qobiliyat va xususiyatlarni oshirishga yordam beradi.

Barcha ko'rsatmalariga asosan, jismoniy tarbiya va chidamlilik ruhida tarbiyalashning yoshlarimizning o'zaro aloqasi, insoniyatga yordam berish qobiliyati va mustaqilligi uchun zaruriydir. Bu sababli, bu tarbiya turlari yoshlarning hayotida eng muhim faktorlardan biridir.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustivor yo'nalishi bo'yicha Harakatlari strategiyasi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947 sonli Farmoni. (Reference)
2. Sh. M. Mirziyoyev. —Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlikhar bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak T.; O'zbekiston, 2017.
3. «Mudofaa to'g'risida»gi Qonun. Toshkent-2001 yil.
4. Chaqiriqqacha yoshlarni tayyorlash va harbiy vatanparvarlik tarbiyasi. Andijon nashriyoti 2003 yil.
5. A.Bo'tayev. «Chaqiriqqacha yoshlarni tayyorlash». O'quv qo'llanma. Andijon -2004.
6. «O'smirlarni chaqiriqqacha tayyorlash to'g'risidagi Nizomi» 2014 y
7. A.YU. Sotvoldiev. "Chaqiruvga qadar harbiy ta'limni tashkil etish va uning metodikasi" O'quv qo'llanma, I, II - qismlar, 2007 yil, o'quv qo'llanma. 151-163-b
8. B.B. Gafurov "Boshlang'ich umumqo'shin harbiy tayyorgarlik bo'yicha" II qism, 2005 yil, o'quv qo'llanma. 37-b
9. O'zbekiston Respublikasining «Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida»gi Qonuni, 1992 y